

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Far banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

nr. 390/1902.

Esamenul de evalidațiune

Cu candidații la preoție, prescris prin Statutul organic și prin Regulamentul special, — se va ține în sala Consistorială de aici **Mercuri** la **27 Februarie** (12 Martie) și următoarele zile a. c. cu începere la oarele 9 înainte de amiază.

La examen sunt admiși toți teologii absoluți, cari, conform §-ului 8 din Regulamentul special, și-au prezentat asemenea cerere până la finea lui Ianuarie a. c. st. v.

Arad, 7/20 Februarie 1902.

Presidiul Consistorului gr. or. rom. Arad.

Reuniunea preoțească.

Bilanțul vieții spirituale a preoției din țară, la partea activelor, l-a încheiat anul trecut și cu o nouă achiziție: ideea Reuniunii preoțești.

Cine în trecut a urmărit cu atențiune momentele vieții spirituale a preoției, va ști că ideea Reuniunii preoțești nu e tocmai nouă, ci o dorință mai de mult nutrită.

Dacă acum ea a luat o formă mai pronunțată, este pentru-că ideea s'a coapt, cristalizată și generalizată și mai mult.

Îndreptățirea Reuniunii este atât de plauzibilă prin însăși natura esternală a împrejurărilor timpului de azi, că om care poartă în sufletul său un zor pentru triumful binelui, abia crede că se va afla să o conteste.

Sunt din contră conștienți, că ideea Reuniunii preoțești, care cu înțelegere își face curs în sinul preoției din toate protopopiatele — va fi salutăată cu bucurie de toți oamenii cari se însuflețesc de cauzele nobile.

Căci e trist și în același timp și genant faptul că preoțimea, care formează la noi factorul

cel mai important, prin răsădirea actuală se apăsătează și devine indiferentă, — pe când strângerea ei într'un mănunchiu ar produce multe mărgăritare prețioase intereselor generale ale bisericeii.

O Reuniune organizată pe baze sănătoase și durabile, va deveni o fortăreață a progresului și binelui public.

Salut traducerea ideii în calea publicității și inițierea selecțiunii ei!

Colegul Al. Munteanu al lui Vasiliu în nr. 8 a. c. din președintele nostru organ »Biserica și Școala«, prima oară depune pe biroul publicității chestiunea Reuniunii preoțești.

Bravul nostru coleg, animat de sentimente înalte, de vederi ideale și nobile, e primul campion înrolat în serviciul unei idei, cărei credem că viitorul îi e rezervat.

Cuvintele sale duioase și calde, sunt glasul dulce al unei paseri cântătoare, care simțind că a trecut iarna, se aventură pe o ramură unde în accente vesele vestește sosirea primăverii, făcând

ca și alte păseri să iasă la lumina caldă a soarelui, ce o nouă viață aduce.

În Nrul 4, colegul Tr. Terebenț vine cu un răsădit la apelul fraților, emanat în meritul înființării Reuniunii, din care răsădit transpiră entuziasmul și convingerea de care e călăuzit în cauza respectivă.

Ceea-ce a făcut însă impresiune plăcută în-deosebi, este apariția articolului din nr. 4 »Chestiuni deschise«, în care P. C. Sa dl referent și director seminarial R. Ciorogariu își espune vederile și referitor la ideea Reuniunii preoțești deschide coloanele prețuitului organ »Biserica și Școala« pentru discutarea chestiunii ce ne preocupă. Vederile P. C. Sale — așa credem — sunt și ale superiorităților noastre bisericesti, a căror unică condiție de reclamat este, garantarea ori precizarea baselor autonome ale unei Reuniuni preoțești.

E drept, că în Statutul organic, afară de corporațiunile formale dela parochie până la Mitropolie, nu sunt prevăzute altele, decât conferențele preoțești.

Aceste însă, e în genere recunoscut, nu corăspund scopului, parte că n'au latitudinea de acțiune, fiindcă n'au regulamente ori statute precisate de preoțime, conform necesităților ce ea le simțește; parte că n'au centralizare și astfel e imposibil a se efectui acțiuni efective. Chiar și dacă conferențele preoțești s'ar întruni în conferență generală, fără calitățile de mai sus, rămâne numai o corporațiune facultativă și nu una de fapt, ori o persoană morală.

Titlul ori numirea: »Reuniune preoțească«, »Conferență preoțească«, ori chiar altcum de se va numi, nu impoartă de loc; lucrul principal este, ca să se organizeze pe statute și stipulațiuni bine circumscrise și precisate.

Dacă conferențele preoțești își au basa juridică în Statutul organic, e cert că au și îndreptățirea a se organiza după trebuințele practice și a nu exista numai de formă.

Basa juridică a conferențelor preoțești tractuale — și eventual generale — după modesta mea părere, ofere tot acea îndreptățire și Reuniunii preoțești, căci scopul e același: a se discuta chestiunile intime și de interes particular ale preoțimei și cele de interes bisericesc, de către preoțime.

Punctul III din »Dispozițiuni generale« ale Statutului organic: »Pozițiunea, ce are în biserică clerul și poporul provinciei mitropolitane, îi dă dreptul de a participa individualmente și prin reprezentanții săi la toate acțiunile bisericesti școlare și fundamentale, și-i impune datoria de a suporta toate greutățile, dela care este condiționată bunăstarea bisericeii« — așa cred, nu se poate referi numai la corporațiunile formale, căci și Reuniunea preoțească »bunăstarea bisericeii« urmărește; și deci, în înțelesul adevărat mai larg juridic a acestui punct, și Reuniunea încapă foarte bine aici.

Dacă preoțimea e conștiință, că bunăstarea bisericeii, interesele ei, ale moralei publice, apoi afacerile chestiunilor preoțești mai intime, nu se pot îndeajuns validita în cadrul actual a conferențelor preoțești, căci întocmirea lor nu corăspunde necesităților esterne, — nu e decât natural să cerce a organiza acestea pe o basă ce corăspunde scopului. Scopul e tot acela ce își are îndreptățirea autonomică, arangiamantul însă — ca să zic așa — trebuie să fie mai practic. Numirea în sine — așa cred — nu-i poate nimic devalva din această îndreptățire.

Altcum corporațiunile noastre bisericesti au facultate deplină de a-și arangia prin regulamente și statute toate afacerile de interes public bisericesc, ear Reuniunea preoțească nu e decât o zală în lanțul moral, menit să promoveze interesele generale ale bisericeii, moralității și binelui public.

Unei corporațiuni ce își cere existența pe bas unor scopuri așa nobile și ideale, 'i-se va recunoaște și din partea stăpânirii nu numai îndreptățirea existenței, ci și îndreptățirea autonomică căci realizarea intereselor urmărite prin ea sunt toate provăzute în Statutul organic și alte regulamente autonome.

De altcum cred, că acest punct se va stabilisa perfect din partea reprezentanților tractualii preoțimei, apoi prin condeele mai agere ale altor frați și binevoitori ai causei, a căror comunitate cari le așteptăm cu interes, le primim cu bucurie — și le asigurăm sinceră mulțumită.

Traian I. Magier,
preot.

Un cuvânt la „Chestiuni deschise.“

Nainte cu vr'o patru săptămâni am primit un »Apel« litografiat, subscris de dl Dr. I. Petran, și preotul C. Lazar, prin care se roagă preoțimea să pună la cale, prin protopopol tractual, convocarea unor conferențe tractuale, spre a alege un sau doi preoți reprezentanți ai preoțimei, ca membri ai comitetului ini-

țiator, ce va delibera asupra modalităților înființării »Reuniunii preoțești,« și spre a se declara în favoarea fondului preoțesc.

Pe dosul »Apelului« trimis ad circulandum preoțimei din tract, mi-am făcut observarea, care o acceptați și aici, că mai înainte de toate trebuia precisată

„Apel” întrebarea *principiară*: doresc dănsii înființarea reuniunii preoțești în cadrele constituției noastre autonome bisericești, ori că sunt decizi a se constitui și pe baza statutelor aprobate de autoritatea civilă? Pentru că dela clarificarea acestei întrebări depinde procedura ulterioară și poziția ce va lua preoțimea față cu chestiunea acestei reuniuni, respective numai după precedența aceasta pot conferențele preoțești tractuale să deie autorizație obiectivă delegaților aleși în comitetul central, *ear până atunci ori ce discuție e fără obiect.*

Remâne dară, ca frații preoți, dela cari a emanat idea „Reuniunii preoțești” să facă declarațiune publică asupra acestei întrebări, care formează așa zicând osia pe lângă care se învîrte întreaga chestiunea, pentru că nu cred să se aștepte preot conștii de chemarea sa și cu dragoste și alipire față de biserică sa națională, care să fie capabil a se angaja la spargerea zidurilor bine întărite ale autonomiei bisericești prin primirea statutelor dela autoritatea civilă.

Ce privește fondul preoțesc, îmi pare neexplicabilă dorința fraților preoți, cari voiesc să aibă cu ori și ce preț „fond de pensii preoțești” pentru că — scurt zis — preoțimea ca atare e asigurată pe viață prin dreptul de a-și pute lua capelan în cas de neputință. Sau doară prin fondul de pensii devine preoțimea mai bine asigurată decât cum e astăzi cu dreptul de a-și lua capelan? Nu pot crede! Cine știe și cunoaște greutățile cu cari preoțimea suportă dările civile și bisericești, trebuie să ajungă la convingerea, că noi preoții dintr'o *singură* diecesă, numai din puterile noastre proprii, nu putem presta urcarea taxelor în așa măsură, ca să putem la timpul său beneficia o cvoță anuală mai bună, decât cum avem acum cu dreptul la capelanie, pentru că aici nu im-

poartă ce dorim noi, ci chestia se învîrte pe lângă aceea, ca ce suntem în stare a presta din propriile noastre puteri. Învătătorii din întreaga țeară au fond comun regnicolar de pensii și dacă statul nu înțenevia cu ajutorul, dacă comuncle n'ar plăti cvotele anuale prescrite de lege, și dacă pruncii, cari cercețază școala, n'ar da și ei filerul lor, învățătorii n'ar pute căpăta nici jumătate din pensiuca de care se bucură astăzi.

Adevărata rană nu e lipsa unui fond de pensii preoțești, gravamenul serios e faptul trist, că pe sêrmamele preotese în continu le amenință sabia lui Damocles, că rămânând vèduve, n'au din ce să se susțină, ear orfanii rămân fără creștere, spre rușinea clerului și a bisericii noastre. Așadară, dacă frații preoți voiesc să aducă jertfe pentru asigurarea familiilor lor, atunci să urcăm cvotele anuale ce le plătim în fondul preoțesc în măsura, în care *putem* și voim să asigurăm preoteselor ajutorul vidual. Aici apoi putem pretinde dela nici o împrejurare, ci numai dela anii de serviciu și dela taxele solvite fără deosebire, că cutare preot în ce fel de parochie se află, respective ca preotul din parochia de cl. II. să aibă drept — dacă poate — a solvi taxele anuale prescrite și impuse celor dela parochiile de frunte, stăbilind numai minimumul și maximumul cvotelor de ajutoare și în măsura aceasta și taxele anuale solvindo din partea preoțimei; aceasta pentru asigurarea fondului preoțesc de ajutoare.

B.-Comloșul-mare la 6 Febr. 1902.

Mihail Pădăjan,
paroch.

PREDICA,

la Dumineca lăsatului de carne.

»Hară când va veni fiul omenesc înicu mărirea sa și toți sfinții îngeri cu dînsul, atunci va ședé pe scaunul mării sale“.

Mat. 25, 31.

Și va fi mare și înfricoșată a doua venire a Mântuitorului Cristos. Nu va mai veni Dînsul, iubiți creștini, blând și smerit, nu se va naște El în peștera cea sărăcicioasă dela marginea Vitilemului, ci »precum ese fulgerul dela răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea fiului omenesc“ Mat. 24, 27; nu va fugi El, de frica lui Irod împăratul în pământul Egiptului, însoțit numai de muma sa după trup, de fecioara Maria și de cuviosul bătrân Iosif, nici va mai locui în cetatea Nazaret, ci: »va veni întru mărirea sa și toți sfinții îngeri cu dînsul“ și »atunci va ședé pe scaunul mării Sale“ Mat. 25, 31.

Așa va veni Mântuitorul la a doua venire a sa, — cu mărirea multă, și nu singur, ci încunjurat de mulțimea cetelor celor de sus, de mulțimea îngerilor și a puterilor cerești, și nu va veni să ne învețe, nu să mântuească, ci va veni să iee seama slugilor sale, să plătească fiecăruia potrivit faptelor sale, să judece vii și morții. Ziuă mare,

ziuă înfricoșată, ziuă de grea cercare va fi aceea zi. Chiar și presemnele sosirei aceluia ceas înfricoșat vor fi neasemănat de înspăimântătoare. »Se vor scula cristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și minuni, ca să amăgească, de se va pute, pe cei aleși“ Mat. 24, 24; soarele se va întuneca, luna nu-și va mai da lumina sa și stelele vor cădea din ceriu și puterile ceriurilor se vor clăti »și atunci se va arăta semnul fiului omenesc în ceriu“ Mat. 24, 29, 30. Soarele își va perde toată strălucirea sa, ear crucea, semnul biruinței lui Cristos, va străluci lăminat, mai lăminat decât toată strălucirea ce omul își poate închipui, spre rușinea păgânilor și a tuturor acelor creștini, cari împinși de trufia lor și de proroci mincinoși, au lăpădat această țarie a creștinismului, această podoabă a bisericii și nu vreau să creadă în puterea ei.

»Atunci vor vedé pe fiul omenesc venind pe norii cerului cu putere și cu mărirea multă“ ibid, 24, 30. Și ce se va întâmpla apoi? Oh! Spaimă și cutremur mă cuprinde când gândesc la ceea-ce va urma. Mă cutremur de mine însu-mi, dar mă cutremur și de voi iubiți creștini, căci am să dau

seamă înaintea lui Dumnezeu eu și de faptele voastre; amar dar mie de nu voi binevesti, amar mie de se va perde o oaie numai din turma mea cu vina mea, amar vouă de nu veți împlini cu toată inima poruncile lui Dumnezeu.

Și voi sunteți cuprinși de frică la auzul acestor cuvinte. De pe fețele voastre se poate ceti, că sunteți nedumeriți, vă întrebați voi între voi, vă întrebați launtru vostru, să vă spună, ce se va întâmpla, ce va fi atunci când fiul omenesc Dumnezeu-omul va veni a doua oară pe norii cerului cu mărirea multă? Eată vă spun. Ascultați. Îngerii, la porunca melului dumnezeesc, a Mântuitorului Cristos, vor aduna pe cei aleși ai lui din cele patru vânturi. Toată suflarea ce chip de om a purtat, la glasul trîmbeții se va aduna la locul de judecată, înșiși morții de grabă vor eși din mormânturi și împreună cu cei vii vor alerga la acel loc de groază, la acel loc înfricoșat, unde se va rosti judecata cea din urmă, cea groaznică judecată, care multor suflete le va aduce perire vecinică. »Și voi aduna toate neamurile și le voi pogori în valea Iosafat, — zice Domnul — și mă voi prici cu ei acolo«. Ioil III, 2.

Acolo, în valea Iosafat, se vor pune scaunele la judecată, acolo va rosti dreptul judecator judecata sa asupra tuturor oamenilor. Ce ceas înfricoșat va fi acel ceas!! Ce plângere! Ce jale! ce fior va cuprinde în acea clipă pe tot neamul omenesc. — Cum se vor tânguî unii după alții, cu câtă durere, cu cât suspin se vor despărți soții de olaltă, frații, prietini, neamurile și cunoscuții! Într'adevăr mare și înfricoșat va fi acel ceas!

Tăcere adâncă. — Glasul celui atotputernic, glasul ziditorului se aude. Și cei drepti se așează la dreapta, ear păcătoșii la stînga Mântuitorului. Cât va fi de mare atunci bucuria dreptilor, cât se vor veseli ei auzind dulcile cuvinte ale Mântuitorului: »Veniți binecuvîntații părintelui meu de moșteniți împărăția, care am gătit vouă dela întemeierea lumii«. Și vor merge ei în locul cel de odihnă, acolo unde nu este durere, nici întristare ci viață fără de sfîrșit. Și vai! earăși răsună glasul, dar nu e mai mult glas de bucurie; nu. E glas de spaimă, glas de cutremur: »Duceți-vă dela mine blăstămaților în focul cel vecinic«. Și păcătoșii, la auzul acestei judecări groaznice, vor fi aruncați în focul cel de veci, acolo unde este scîrbă vecinică, durere netrecută, acolo unde este focul cel nestîns și vermele cel neadormit, acolo unde este cea mai mare și vecinică întunecime.

Înainte însă de a se rosti această înfricoșată judecată, înfricoșată pentru noi, și plină de bucurie și veselie pentru alții, — se vor cerca cu de amănuntul faptele fiecărui muritor. Nimic nedrept în acea judecată nu va fi, pentru-că »drept e Domnul și dreptatea a iubit« și nu va lăsa nici pe cel drept să nu fie miluit dar nici pe cel pă-

cătos să nu fie pedepsit potrivit cu faptele lor. Se vor arăta dar la acel ceas înfricoșat atât faptele cele bune, cât și păcatele și fărădelegile omenești, toate vor eși la iveală, și »nimica nu este acoperit, care nu se va descoperi, și ascuns care nu se va ști« Mat. 10, 26.

Așadar' și cele ascunse se vor arăta. Ce gîndești dar creștine? Pentru ce ascunzi faptele tale? Și de cine le ascunzi? Ori nu știe D-zeu inima ta, nu cunoaște launtruul tău? Nu grăiți deci: »Veniți dar și să ne desfătăm cu bunătațile cele de acum și să ne slugim cu făptura ca cu tinerețele de grabă«. Înțelepți 2, 6. Pentru-că ochiul lui Dumnezeu vede toate și nici când nu doarme, și ce e mai mult, la ziua judecării cărțile se vor deschide» și altă carte s'a deschis, care este a vieții și s'au judecat morții din cele scrise în cărți după faptele lor... și care nu s'a aflat scris în cartea vieții s'a trimis în cuptorul cel de foc« Apoc. 20, 12, 15. Și câți oameni sunt de aceia, cari au făcut mulțime de păcate în ascuns și ei le tac, nu le mărturisesc, nu le aduc înaintea scaunului sfintei mărturisiri, ca astfel prin ajutorul acelei sfinte taie să primească deslegare, nu, ci mai bucuros gem sub greutatea acelora, gem sub groaznică muștrare a conștiinței, și se prefac ca și cum ei ar fi cei mai curvioși oameni din lume. Vai, vai fi-va acelora în ziua cea de judecată, căci toate cele ascunse ale lor arătate fiind, se vor pedepsi cu cele mai aspre pedepse.

Dar' nu numai de faptele noastre cele ascunse și rele vom avea să dăm răspuns la înfricoșatul județ, ci și de toate cele ce am greșit, cu voie sau fără de voie, cu cuvîntul sau cu lucrul, cu știința sau cu neștiința, cu priceperea sau cu gîndul, Pentru toate vom fi trași la răspundere în ziua judecării, pentru toate vom avea să dăm seamă, pentru toate vom primi pedeapsa meritată. Oh! Și de câte nu ne vom aduce aminte noi în acea zi groaznică, câte rele făptuite de noi înși-ne le vom fi uitat, și totuși vom trebui să dăm seamă de ele. Da, va trebui să primim pedeapsa bine-meritată — pentru-că deși noi le-am dat uitării acele nelegiuiri și fărădelegi, deși noi vom încerca a ne scăpa de acele păcate și vom zice: »Doamne, când te-am văzut fiămând sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și n'am slugit Ție«? Mat. 25, 44: Dreptul judecator ne va răspunde: »Adevăr zic vouă, pentru-că n'ați făcut unuia dintre acești mai mici, nici mie nu ați făcut« ibid. 25, 45. Așadar, în ziua judecării nimic... nimic..., nu se va pute ascunde din naintea vecinicului Dumnezeu.

Judecata cea dreaptă alui Dumnezeu însă nu se va oprî aci. Noi vom fi judecați și pentru păcatele străine de noi. Vai nouă în acea zi de grea cercare, dacă vom ave să dăm seamă și de păcatele altora, vai nouă, dacă vom fi îndemnat

pe alții a face rele în ochii Domnului, dacă din porunca noastră ori la sfatul nostru, frații noștri au alunecat și au greșit, au părăsit calea virtuții și au urmat calea nelegiuirilor și a păcatelor!

În acea zi mare dreptul judecător va cerca cu de-amănuntul nu numai păcatele și nelegiuirile omenimei, dar va cerca și credința și faptele cele bune. Dacă și încât de tare și de statornică a fost credința noastră? Cât de multe și mari au fost faptele noastre cele bune, — au fost ele purcese din inimă curată și smerită, ori din dor de mărire; am fost noi curați și neîntinați cu nici un păcat de moarte, atunci când am săvârșit fapta cea bună ori nu? Și dacă am fost curați, oare nu am avut noi ceva gând rău și cu acest gând rău și păcătos am făcut fapta cea bună? Despre toate aceste vom da seamă înaintea dreptului judecător în ziua venirii sale. Și »va fi atunci nevoie mare« Mat. 24, 21. și nimic nu ne va ajuta, nimic, numai faptele noastre cele bune, numai ele vor merge cu noi împreună, și vor mărturisi de noi înaintea scaunului judecării. Să ne câștigăm dar fapte bune »și singură toată nevoița aceasta puind, să arătați întru credința voastră faptă bună, știință, eară în știință înfrânare, eară în înfrânare răbdare; eară în răbdare bună creștinătate... »Fraților, mai virtos vă siliți, ca să faceți adevărată chemarea și alegerea voastră, că aceste făcând nu veți greși nici odată« II Petru 1. 5—10.

Ați auzit, iubiților creștini, cât de mare și înfricoșată va fi judecata cea din urmă, ați auzit și aceea că Mântuitorul Cristos ne va trage la

răspundere în acea zi de grea cercare pentru tot aceea-ce am greșit; ați înțeles, că noi vom avea a da răspuns chiar și pentru păcatele străine nouă, ba chiar și pentru credința și faptele noastre cele bune încă vom avea să răspundem. Cu toate acestea nu desnădăjduiți, ci aveți credința tare în Dumnezeu, cel-ce nu voește moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu, și vă întoarceți către dînsul, căci mai mare e mila și îndurarea lui Dumnezeu decât mulțimea păcatelor noastre, și urînd din inimă păcatele voastre și silindu-vă a vă curăți încă înainte de moarte de toate greșelile cu pocăință tare, cu pocăință adevărată strigând din toată inima noastră: Îndurate Doamne miluește-mă pe mine păcătosul și nevrednicul! Cercați cu amănuntul sufletul vostru, întrebați conștiința voastră sufletească, să dea seamă de faptele voastre, nu numai despre cele de azi, de ieri sau de alaltăeri, ci despre toate faptele ce ați lucrat din ziua nașterii voastre până în cea de acum, ștergeți apoi din inima voastră răutatea pentru vecie, înlocuind-o cu »dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor« Galat. Lucrând așa, în ziua cea de judecată vă vor suna și vouă cuvintele: »Veniți binecuvîntații părintelui meu, de moșteniți împărăția, care e gătită vouă dela întemeierea lumii«.

Fie, ca toți să fim părtași acelei împărății vecinice și netrecătoare. Amin.

Moise Popoviciu,
preot.

Chestiuni tipice.

(Lămuriri finale, a conto finalissimelor).

»E pur si muove«

Numai în fuga condeiului mi se poate de prezent a replica de nou — și în obiectul tonului dela începutul *Triodului*. Aici acasă așa zicînd port în spate serviciul parochiilor ce păstoresc, în presbiterat (preoție) și notariat; în epitropiat și până și eclesiariat. Nici mai amitînd de diversele comisii, în cari sunt angajat, titulo delegat, numit din gremiu, și conferențe în chestiuni vitale pentru Biserică. Eată explicarea pentru care, numai laconice, voi trata pentru acum, revenînd la chestiunea încă deschisă pentru cei-ce nu mă înțeleg, — care este tonul dominant la începutul *Triodului*? Deci ad rem:

Din capul locului nu împărtășesc vederi a la juzi lumeni, — în materii istorice bisericești, cum-că adecă: tot ce nu există în §§, nu cade în obligul observabilității. Biserica se întemeiază foarte mult pe sf. Tradițiune; altcum nici cu sf. Cruce nu ne-am însemna. Dacă canonul 69 apostolese vorbește de ss. păresime, — acestea nu mi le pot cugeta fără ritual sau *Triod*. Dacă *usul există*, ca cu tonul 8, ca cel mai expresiv, să se combată hidul fariseism, și să se scoată în relief plăcuta modestie creștinească, și atare *us* a trecut în sângele, carnea și mедуva bătrînilor biseri-

cani, — e învederată conștiința acestora, cum-că din timpuri immemorabile aceasta a fost practica Bisericeii.

Dacă conservatismul clasic al gîntei noastre Române din Orient a fost în trecut paladiul și asilul individualității, ca popor românesc și Biserică ortodoxă, — de prezent, ori-ce inovațiuni tăietoare în conservatismul nostru, involvă timbrul pericolosității.

Dacă în *Triodul* actual există și imne străvechi, autorii lor, Cosma și Damian, și complectatorii lor, Teodor studitul și fratele său Iosif, — nu sunt exclusiv compozitori, ci și compilatori, redactori și arangiatori, — ai imnelor străvechi.

Dacă se știe odată, de tot teologul, canonistul și istoricul Bisericeii, cum-că tipicul cel străvechiu al sf. Savei perise, este doară mai mult decât imposibil, ca cel compilat de nou, de Sofronie patriarhul, să fi fost redat pe cel străvechiu, până în minuțiosități, — ad literam.

Dacă istoricilor malevoli, cari contestă continuitatea noastră aici, noi le răspundem cu tunetul conștiinței și existenței noastre aici, tot așa răspundem și celor ce în scripte discută tonul 8 dela începutul *Triodului*, cu conștiința apucată dela predecesori și cu existența usului.

Dacă ori-ce regulă, prin us se scoate din valoare, pentru-ce acest principiu să nu se aplice la materia noastră?

Dacă eu sunt conștiu, că am copilărit și junit în două diocese ortodoxe din cele mai bine organizate și de frunte, — în patrie, și în acelea în lung și în lat *usul* a fost și *este* ca cu tonul 8 să se înceapă Triodul, — oare ce am judeca? abus să fie comis două diocese? Nu se poate; ci conchidem, că numai *usul străvechiu al Triodului din sf. Tradițiune s'a observat.*

Dacă bătrânii prin „*glasul de rând*” amintit în Triod au înțeles cel apriat însemnat în Apostol, adecă tonul 8, de condamnat sunt? Românul prin cuvântul „*de rând*” înțelege „*obicinuit*” nu însă „*serial*” Perifrasticele mai noaué nu pot deroga expresiunii mai vechi.

Dacă cele scrise în trecutul mai nou nu au putut desrădăcina din pepturile bisericanelor *usul*, nici în prezent — tocmai inoportun — fără o evoluțiune — mă tem — tradusă în revoluțiune tipicală, nu se va putea face aceasta. Cine dorește așa ceva? Nimene.

Dacă astăzi în gramatică nu mai putem reveni la articolul feminin „*la*” de unde *usul străvechiu* a șters pe „*lă*”, nici la schimbarea *usului* cu tonul 8 dela începutul Triodului n'avem ce ne sforța.

Dacă diplomaticul Leo al XIII a conces asecelilor săi Chaldei recăsătorirea preoților de acolo, căci aceștia i-au răspuns cu *usul străvechiu vigent la dânsii*, — ceea ce e un lucru mare, de ce noi într'un bagatel să fim „*și mai și*” decât dânsul?

Dacă eruditul jurist și canonist, preademnul nostru de pie memorie protoiereu central al Timișorii, Metetie, când se ivia diferență între preoții bătrâni și câte unul tiner în respectul tonului practicat în Dumineca, premearsă, le răspunde blând: „Toate sunt ale lui D-zeu” „Numai al 9-lea glas să fi cântat” — ce ajunge sbuciumarea noastră de present?

Acestea că replică „*per summos apices*” — părintelui *Nicolae* dela Bărăteaz, la elaboratul subscris de Reverenția Sa în Nrul 3 al prețioasei noastre foi „*Biserica și Școala*,” foarte frumos în — teorie.

Ulterior nu mai scriu în foaie — în chestiune, Fie însă chestiunea, că eu după-ce voiu promova preamilit chestiunea la Președintele Sinod episcopesc al autocefalei noastre biserici din patrie, — eventual cu Binecuvântarea Preabunului meu Episcop legitim — măcar după resoanele actuale de Stat, — reafând peana mea, ce știe scrie și în limba diplomației, — pe calea Înaltului Ministeriu de externe voiu face întrebare în chestiune și la Sanctitatea Sa Patriarcul Ioachim al III-lea — cu rezervațiunea, că totuși, în prima linie, mă supun ori-cărei decisiuni a Episcopatului nostru național ortodox din patrie.

Pentru-ca să se știe, cum-că:

Eu aderez din tot sufletul meu la unirea *ce-unește* popor și biserică românească în această patrie, și stau departe, cu greață, de unirea care *sparge* neam și biserică românească în această patrie.

Dela Crișul alb.

Parochul Ioan.

Crisa catolicismului.

— O carte interesantă. —

Profesorul *Ehrhard* dela facultatea teologică din Viena, prelat papal, a publicat în luna trecută o carte, intitulată: »Catolicismul în veacul XX, în lumina dezvoltării bisericii în timpul modern«.

Cartea a produs mare senzație în cercurile savanților de diferite confesiuni, încât prima editură de 10.000 exemplare s'a epuizat în timp de o lună de zile și s'a pus deja sub tipar a doua ediție.

Autorul își pune întrebarea: Catolicismul oare nu se găsește astăzi într'o crisă similară cu aceea a păgânismului pe timpul lui Constantin cel Mare, când păgânismul a început să fie mereu strîmătorat din centrele de cultură și gonit la sate, unde apoi pe încetul se pierde?

Houston Stewart Chamberlain, un mare scriitor englez (nu ministrul coloniilor) în opera sa despre »Basele veacului XIX« spune, că la sfârșitul veacului XX abea una a treia parte din creștini vor aparține bisericii papale. *Ehrhard*, față cu această propoziție, recunoaște, în expunerile sale, că »dacă toți aceia dintre catolici, cari astăzi nu consimțesc cu biserica papală, ar fi șterși dintre membri acelei biserici, numărul milioanei de catolici ar scăde într'o măsură foarte simțitoare.« Cu toate acestea autorul crede,

că va înflori catolicismul în veacul XX; și îndeplinirea misiunii sale depinde dela modul cum se va ști adapta vieții și culturai moderne.

Multe sunt piroanele, lațurile și escrescențele de pe trupul bisericii papale, cari trebuiesc scuturate. Iesuitismul nu este indispensabil. Asemenea și puterea lumească a papei n'a fost decât un rezultat al dezvoltării istorice, nici cum însă nu face parte din esența religiunii catolice.

Constată *Ehrhard*, că în țările catolice oamenii culți se înstrăinează din ce în ce de catolicism și că înșiși catolicii servenți sunt nemulțumiți de actualele condiții în cari se găsește biserica lor. Cercurile bisericășli sunt extrem de conservatoare, nu vor să vadă nici să leuiască relele, așa că în însuși sinul catolicismului se resimte slăbia.

Discută atitudinea culturai moderne față cu credința. În principiu, știința modernă e vrăjmașă religiunii, prefinzând să dea dînsa o soluție precisă rostului existenței: moralitatea basată pe sancțiunea divină nu vrea s'o recunoască. Pe când de fapt soluțiile științifice sunt trecătoare, se schimbă și se modifică într'una în cursul timpului, și din om în om. Cuceririle științei în acest domeniu sunt mărgăritare false, veacul

XX le va înlătura, punând capăt conflictului dintre știință și religie.

Conflictul acesta s'a născut ca o desfășurare istorică, și și-a ajuns culmea în zilele noastre. Tot timpul va aduce vindecarea, căci omul modern e deja obosit de positivism și caută o viață individuală sufletească. Pentru ajutarea acesteia însă se cere o luptă, o luptă puternică a preoțimei, care trebuie să primească o înaltă pregătire intelectuală, pentru a ajunge la biruință.

Haina medievală — în afară de dogme — trebuie schimbată prin cultura modernă. Adaptarea la condițiunile moderne ale vieții și în special introducerea elementului laic, se impune. Ear în al treilea rând, importanța culturală a bisericeii să se valideze pe terenul moral, social, științific, cu toată puterea, căci: *militia est vita hominis super terra.*

În liniamente mari aceasta este direcția în care e scrisă cartea prelatului papal *Ehrhard*. Dacă serioșitatea lucrării a atras cu drept cuvenit atențiunea cercurilor intelectuale, nu e mai puțin adevărat, că în aparițiunea ei vedem și o reacțiune contra pornirei: „*Los von Rom*“.

Este o lege firească, să-și aibă ori-ce acțiune reacțiunea, ori-ce atac să provoace apărare; — dar în același timp, e de mare folos să te adăpi din cultura modernă, din viața ei. Și pentru acest motiv, am relevat aci cartea profesorului vienez *Ehrhard*. Capelanul.

CRONICA.

† *Necrolog*. Subscriși cu inima înfrântă de durere anunță repaosul în Domnul al mult iubitului lor soț, tată, soțru, bunic *Adam Rosa* preot gr. or. român, asesor consistorial, inspector școlar, deputat al scaunului protopresbiteral, membru al comitet. administrativ, și decorat cu coroana de aur pentru merite, întâmplat la 4 Februarie 1902 st. v. în etate de 67 ani, în al 43 an al căsătoriei, funcționând tot în una și aceeași comună 43 ani, după un morb greu și îndelungat. În-mormântarea repositului se va oficia la 6 Februarie la 11 oare a. m. după ritul gr. ort. român și se va așeza spre vecinică odihnă în grădina sfintei biserici din Leucușești. Leucușești, la 4 Februarie 1902. Fie-i țărina ușoară! Ecatarina Rosa născută Martinovici ca soție. Constantin Rosa, preot ca fiu. Sidonia Arsenoviciu născ. Rosa ca fiică. Constantin Arsenoviciu notariu, ca ginere. Cristina Rosa, Ludovic Lucaciu, Iuliu Arsenoviciu, Elena Rambausky, Berta Mangiu, Paul Rambausky, Ioan Mangiu, Constantin Rosa jun. ca nepoți și nepoate. Sidonia Rosa născ. Sida, ca noră. Paul Raumbausky, Elena Mangiu, ca străne poți.

* *Avis*. Dl *Nestor Porumb* preot în Tulca p. u. Szalonta, roagă pe toți acei preoți cari au depus examenul de maturitate după intrarea în cursul teologic, să binevoiască a-și trimite numele și adresa la adresa p-sale, în vederea pregătirei unui apel festival.

* *Eroare de tipar*. În numărul 49, 50 și 51 al foiei „Biserica și Școala“ an. tr. publicându-se concurs pentru deplinirea postului de învățator din *Monostur*,

inspectoratul Leucușeștilui, s'a strecurat eroarea de tipar — lăsându-se în toți numerii numele *comunei* afară; care scădere prin aceasta o rectificăm.

Concurs.

Cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ se publică de nou concurs pentru îndeplinirea definitivă a parohiei *Govoșdia*, ale cărei venite sunt: a) Usufructul pământului parochial, constător din 12 jug. cat.; b) Birul dela 49 case câte una măsură de cucuruz sfărîmat, ear' dela jeleri câte $\frac{1}{4}$ măsură de cucuruz sfărîmat; c) Stolele indatinat; d) Grădina parochială și e) întregirea din vistieria statului (congrua), pentru preoți fără 8 cl. gimn. cu suma anuală de 432 cor. respective 632 cor., în care sunt cuprinse 100 cor., ca relut pentru cvartirul fitorului preot.

Toate venitele dau suma recerută pentru parohii de clasa a III-a.

Recurenții sunt avisaji a-și trimite recursele adresate comit. par. concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parohii, pe calea P. On. oficiu protopresbiteral din Buteni (N.-Butyin) și a se presenta în Sfânta biserică în careva Duminecă sau sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA, m. p. ppresbiter.

—□—

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistor rom. gr.-or. din Arad, dela datul 2/15 Ianuarie a. c. Nr. 8772/902 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa II. din Totvaradia — devenită vacantă prin strămutarea Prea Onoratului Domn protopresbiter-paroch Vasilie Beleş la Arad, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt următoarele: 1) una sesiune parochială constătătoare din 32 jugăre pământ; 2) casa parochială cu doue intravilane; 3) stoala și birul usuat dela parochieni, precum și întregirea dela stat după cvalificațiunea alegëndului paroch.

Recurenții sunt avisaji ca recursele lor, instruite cu documentele de cvalificațiune pentru parohii de clasa II. — adresate comitetului parochial din Totvaradia în termenul sus indicat, să le subștearnă Reverendisimului Domn Vasile Beleş protopop în Arad, — precum și pe lângă observarea §-lui 18, din Regulamentul pentru parohii, a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Totvaradia pentru a celebra, respective a predica și cânta.

Dat din ședința comit. parohiei Totvaradia ținută la 20 Ianuarie (2 Februarie) 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILIE BELEȘ, adm. ppresbiteral.

—□—

Se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. de băeți din *Pâncota*, protopopiatul Șiriei, devenit vacant prin pensionarea învățătorului G. Oașca de aici, cu termin de alegere pe 10/23 Martie 1902, de lângă următorul mar anual: 1. Locuință constătătoare din 3 chilii, 1 culină, o cămară, în edificiul școlar de nou edificat după recerințele moderne și grădina de legume; 2. Salar în bani gata 200 cor.; 3. $\frac{3}{4}$ pământ comasat de 24 jug. ung. cu arendă anuală de 460 cor.; 4. Cinci orgii de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ sau 100 cor.; 5. Spese de conferență 20 cor.; 6. Paușal de scripturistică 12 cor.; 7. Pentru curatorat 40 cor.; 8. Dela înmormântări, circa 100 cor. După acest

salar, darea regească, comitatensă și echivalentul le va solvi alesul. Dela competenți se recer următoarele: A) Estras de botez; B) Testimoniu despre absolvirea preparandiei; C) Testimoniu de calificaciune învățătorească; D) Atestat de conduită și despre serviciul prestat până aci, în comuna unde a servit; E) Declarație, că de când își formează dreptul la cvinevinal; F) Alesul e deobligat a împlini toate funcțiunile în și afară de biserică.

Cei cu pregătiri mai bune și cunoscători de note vor fi preferiți — și comuna după observarea vre-unui progres mulțumitor celui ales îi va îmbunătăți salarul.

Petițiile astfel instruite și adresate comitetului parochial din comuna Pâncota cu 3 zile înainte de alegere sunt a se așterne Preaonoratului oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Șiria (Világos) ear până în ziua alegerii a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic,

Pâncota la Ianuarie v. 1902.

Ignatie Pavlovici m. p., George Ōșca m. p.,
presid. not. com. paroch.

În temeiul rezoluțiunei Venerabilului Consistor eparchial d-to 15/28 Noemvrie 1901 N-rul 7611/901 se repeteste escrierea de concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din Hodoni, (ppresbiteratul Timișorii) cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual se compune din: 1) folosirea unei sesiuni de pământ; 2) birul parochial (șase pătrare grâu după o sesiune); 3) venitul ștolar usat; aceste dimpreună cu întregirea stabilită și asignată din partea În. Guvern. pe temeiul coalelor de fasiune incuviințate, în suma de 463 cor. 54 fil., asigură un venit de cel puțin 1604 cor. deci parochia este de clasa primă. Relutul de cortel încă e asigurat.

Alesul se obligă a locui însuși în casa bisericască nr. 77 și să plătească epitropiei parochiale în rate treilunare anticipative suma de 200 cor. anual pentru folosirea acestei case constatatoare din 4 chilii, culină și toate aparținătoarele.

Sarcinile publice după întreg beneficiul are să el supoarte alesul, care fără alta remunerațiune este îndatorat să provadă și învățământul religios la elevii cari frecventează școala de toate zilele și la adulți.

Dela concurenți se cere calificaciunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Recurenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea §-lui 18 din același Regulament, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu protopresbiteral în Timișoara-Fabric.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. tractual: Dr. TR. PUTICI m. p.,
protopresb. gr. ort. rom.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a vecantei parochii de clasa a III-a din Ohabalunga, tractul Belintului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch gr. ort. român sunt: 1. Sesiunea parochială, care este comasată și constă parte din fânaț, parte din pământ arător; 2. Bir preoțesc dela credincioși, 10 meți cucuruz despoiat; 3. Stolele usuale; 4. Folosirea plațului

parochial în mărime de 1/2 juger, și 5. Întregire de dotație dela stat 630 cor. 61 fil., dacă concurentul are cvalificație sub 8 clase.

Reflectanții la acest post au să-și așternă petițiile lor instruite conform legilor în vigoare, comitetului parochial din Ohabalungă, pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Belint, (Temes-megy), și într-o Duminecă sau într-o sărbătoare au să se presente în sfânta biserică din numita comună bisericască, spre a-și arăta desteritatea în cantări și tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea slujbei dumnezești.

Comitetul parochial:

În conțelegere cu mine: GERASIM SĒRB, protopresb.
gr. ort. rom.

—□—

Pe basa rezoluțiunei Venerabilului Consistor Nr. 7283/901 se escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din Chișoda (ppresbiteratul Timișorii), cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual se compune din venitul sesiunei parochiale și a intravilanului aparținător, a birului și a stolelor usuale. Dreptul văduvelor preotese Sofia și Brândușa Popovici se asigură conform §-lui 8 din Regulamentul pentru parochii.

Dela concurenți se cere calificaciunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Sarcinile publice după întreg beneficiul are să le poarte alesul, care fără altă remunerațiune este obligat a provedé învățământul religiunei la școala de toate zilele și la adulți.

Recurenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul susatins, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite la P. On. oficiu ppresbiteral în Timișoara-Fabric.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb tractual: Dr. TR. PŪTICI m. p.,
protopresb. gr. ort. rom.

—□—

Conform ordinelor Vener. Consistor din 24 Martie 1901 Nr. 2033 și 27 Decemvrie 1901 Nr. 8524 se escrie concurs, cu termin de alegere la 30 de zile după aceasta publicare pentru îndeplinirea parochiei din Checia-română — protopresbiteratul B.-Comloș — devenită vacantă prin strămutarea preotului Gavriil Selagian la Maierile-Timișorii.

Venitele parochiei sunt: „sessia parochială cu apartinențele ei, birul și stola usuată“, precum și întregirea dela stat, după cvalificațiunea personală a alegândului paroch.

Dările și echivalentul sesiunei le va suporta alegândul preot, care va avea a-se îngriji și de cortel.

Recurenții au a-și ajusta recursul cu testimoniul pentru parochii de cl. I, și conform prescrielor Regulamentului, cari adresate comitetului parochial din Checia română să se trimită subscrisului oficiu protopresbiteral la Nagy-B.-Komlos, având a se presenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea și în cele rituale și retorice.

Checia română din ședința comitetului parochial gr. ort. rom. ținută la 11 Decemvrie 1902.

Ioța Itineanțu m. p., Ioan Ratiu m. p.,
președinte. notar.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, ppresbiter.

—□—

bisericesc să fi întrebat mai înainte preoțimea că consult ar fi ori ba? reducerea vestirilor prescrise la cununii atunci când poporul nostru cu cunoștința acestor vestiri s'a trezit și a trăit, și atunci când de această schimbare nu a fost de loc lipsă dacă nu pentru aceea, ca prin reducerea lor să contribuie la decăderea simțului religios-moral în popor și necinstirea tainei căsătoriei. — Dar pun eu întrebarea de cine să fi întrebat? când noi am fost desorganizați.

2. Administrațiunea noastră bisericească oare nu ar avea mare folos din consultările noastre comune? Câte chestiuni sunt acolo cari toate așteaptă rezolvare și îndreptare? Ori doară în această privință nu preotul ar fi mai competent în cauză, ca cel în mai nemijlocită coatingere cu poporul? Dar cine a întrebat cândva preoțimea că ce vederi ar avea în o afacere sau alta? Toate s'au făcut fără de noi, și ca urmare naturală a fost că nu totdeauna s'au adevărit de folositoare; deși au fost făcute cu bună intențiune.

3. Multele chestiuni tipicale, care deasemenea numai prin consultarea întregii preoțimi se pot rezolva, căci după-cum stăm azi într-o adevăr numai blamă e pe clerul nostru, că de vei intra în una și aceeași Duminecă în 3 biserici, vei afla că s'au cetit diferite evanghelii și se cântă diferite glasuri.

4. Oare noi nu trebuie să ne luăm pe gânduri și să căutăm a afla mijloc de mântuire pentru comunele noastre curat ortodoxe cu mai puțină dotațiune pentru preot? și unde Dumnezeu știe de când nu a fost preot și când va mai fi, și de cari comune sunt un număr destul de însemnat, cu deosebire în Bihor. Tocmai acolo unde credincioșii noștri sunt mai espusi unghitei veninoase a uniților; — și cari numai așteaptă momentul bine-venit, pentru a ne lipsi de credincioși.

Aceasta pentru-că ar fi de interes general pentru biserică și națiunea noastră, — dar nu de mai puțină importanță este chiar și cestiunea fondului nostru preoțesc, care după a mea părere, ori și cum trebuie decretat de »fond de pensiuon preoțesc« ceea-ce nu cred să o putem ajunge altcum numai prin inaugurarea reuniunii preoțești, — căci deși adunarea generală s'a declarat pentru crearea altor statute, nu ne putem ajunge scopul din motivul că mireni noștri, cel puțin după experiența de până acum nu prea cu ochi buni vîd acest fond, creat la îndemnul Înalt Prea Sfinției Sale actualului Mitropolit, din propriile noastre puteri. — Nu, pentru-că inteligența noastră mireană ar dori să vadă preoțimea și azi ca pe timpul Apostolilor., umblând desculți, cu Crucea în mână dar de existența ei să nu se îngrijească.

Eu așa cred că după un serviciu prestat mai mult din dragoste decât pentru plată, căci Doamne puținii preoți au fost și sunt și azi salarizați cinstiți,

în decurs de 40, 45, ba chiar și 50 ani, merită ca să-și trăiască puținele zile ce le-ar mai avea de trăit în tihnă.

Nu împărtășesc vederea părintelui Mihail Păcățian din B. Comloșul mare, că nu va putea fi parochul trecut în pensiuon mai bine dotat decât acum pelângă dreptul de capelanie, — dacă vom ridica taxele. Nu, pentru aceea că în parochia Sfinției Sale îi conced, că vor putea atât parochul cât și capelanul subzista, pentru-că în B. Comloșul mare presupun, că venitul parochiei aduce minimum 1000 fi. v. a., astfelu cu 500 fl. v. a. poate trăi cinstiți atât parochul cât și capelanul și nu au lipsă de fond; dar de aceste parochii avem foarte puține fiind cu mult mai mare numărul acelor parochii cari abia aduc venit de 400 fl., astfelu împărțind acest venit între paroch și capelan, fără ca să capete din fond parochul, le este imposibilă existența amândurora. — Tocmai aci vîd eu cauza, pentru-ce tinerii de azi nu prea se dedică pe cariera preoțească.

Încât privește părerea acelor confrăți cari susțin că afacerile noastre le putem rezolva și în conferențele noastre, le observ, că nu, pentru-că conferențele noastre, după-cum zice și confratele Magier, neavînd statute, nu sunt altă decât locul unde ne adunăm, ca să hotărânce vom hotărî pe-când ne vom mai aduna otată, sau dacă și aducem ceva rezoluțiuni salutare nu se pot împărtăși întregii preoțimi din diecesă, sau dacă chiar s'ar împărtăși întregii preoțimi din diecesă, lipsește din tranșele deobligamentul pentru fiște care preot.

Nu aflu de salutare conferențele tractuale nici pentru aceea, că. Vî mărturisesc sincer fraților preoți, acum de 5 ani de când sunt preot întotdeauna am luat parte la conferențele noastre tractuale, și am adus întotdeauna decisiuni bune și salutare pentru biserică, acestea apoi le-am înaintat Ven. Consistor spre încuviințare sau mai bine zis, spre censurare, însă Venerabilul Consistor nici în un cas nu ne-a rezolvat că e bine sau rău ceea-ce am zis noi. — Nu, din motivul că fiind și acolo lucrul destul de mult, și personalul puțin, le este imposibil a-le căuta toate ci se mărginesc la lucrurile administrative.

În urma acestora conferențele noastre tractuale devin cum le-am numi numai »pană în căciulă« fără nici o însemnătate, neducându-ne la scop.

Acestea și altele sunt motivele cari pe mine mă fac aderent al înactivării reuniunii preoțești ori conferențe generale preoțești. Numirea nu împoartă ci vorba e ca să stăruim toți cu puteri unite ca idea cât de curînd să devină trup.

Chesinț, la 14/27 Faur 1902.

Atanasie Todan.

paroch rom. gr. or.

PREDICĂ *)

la a III-a Duminecă din Păresimi.

»Cine vrea să vină după mine să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să vină după mine«.

Marcu c. 8. v. 34.

Iubiților Creștini!

Călătorul obosit în lunga sa cale, la mijlocul drumului sêu de comun se oprește, ca să se odihnească; căci binecuvântată este odihna pentru puterile unui corp istovit de greutatea drumului. Dar așezându-se în loc, nu numai odihna caută, ci încă caută întărirea corpului pentru restul călătoriei, prin nutremânt: mâncare și băutură; ear în rëndul al treilea pune în revistă întâmplările peste cari a trecut și-și face combinarea pentru calea din viitor.

Noi iubiților, încă suntem adevărați călători ai lui Cristos, cari am plecat pe calea cea lungă a celor 7 săptămâni ale sfântului post numit: păresimi, și voim să ajungem la ospățul cel bogat al Invierii Domnului nostru Cristos, la care voim să fim părtași.

Pe cât este însă de mărită și luminată ținta ce ne-am ales, pe atât este de obositoare călătoria și împreună cu greutatea. De aceea sfânta noastră biserică ne-a pregătit ziua de azi, care este a III-a Duminecă din post, dându-i o deosebită însemnătate, ca ziua de odihnă în mijlocul călătoriei postului.

Așadară, dacă în acestea trei săptămâni v'ați obosit cu postul, luați odihnă sufletului vostru. Dacă voiți să continuați calea postului, să ajungeți la liman, reculegeți-vă azi. Luați nutremântul, ce sfânta biserică vi-l dăruiește și vă înarmați cu arma sufletului.

Dar' observ iubiților, că voiți a ști, care este hrana și care arma sufletului?

Eată, aflați, că hrana sufletului este învățătura evangheliei, ear arma lui este crucea Domnului, căci auziți cum vă strigă el în sfânta Evanghelie de azi: »Cel-ce vrea să vină după mine să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să vină după mine. (Marcu c. 8. v. 34.)

Deci fiindu-mi mie dat rolul d'a vă ajuta cu învățătura, ca pe călători ai lui Cristos, în numele sfintei biserici vi-oi pune înainte azi nutremânt sufletului vostru și în locul vostru voi face eu combinarea ce o datorește călătorul pentru calea din viitor.

Și mă întreb: oare cum aș putea eu corăspunde mai bine însărcinării ce am luat asupra-mi de a vă învăța, decât numai vorbindu-vă despre ceea-ce Mântuitorul Cristos în evanghelia de azi cere dela tot creștinul să ia cu sine, adică crucea sa.

În cuvântarea mea de azi, voesc deci a vă arăta iubiților: însemnătatea crucii, căci cuvântul cruce cuprinde tot ceea ce azi așteptați să auziți dela mine.

Mântuitorule Cristoase al nostru! care pentru noi păcătoșii te-ai pogorit pe pământ și ca un călător, prin cruce ne-ai arătat calea care ne duce într-o împărăția ta: cu umilință mă rog ție, dă călătorilor tăi, ascultătorilor mei, credința tăharului, ca mărturisind crucea ta, patimile tale, să-i aduci într-o împărăția ta; ear' cuvântul meu cel slab întărește-l azi, ca să-i pot

convinge, cumcă crucea ta este calea mântuirii noastre! Ascultați-mă fraților!

* * *

Precum astăzi făcătorii de rele sunt oamenii cei mai urgisiți în popor, la cari tot omul caută cu dispreț și scârbă, așa a fost aceasta și în toate timpurile, și așa era și pe timpul Mântuitorului Cristos. De aceea mintea omenească a născocit pentru pedepsirea ucigașilor, furilor, hulitorilor de cele sfinte și a turburătorilor de popor mijloacele cele mai aspre de-a-i pedepsi cu moarte. Pe timpul Mântuitorului Cristos, crucea era privită de mijlocul cel mai rușinos și de batjocură, pe care se răstigniau oamenii cei păcătoși. În timpul împărăției Romanilor sub guvernatorul Pilat din Pont judecă sinedriul jidovesc la moarte de cruce pe un om, care însă nu era nici ucigaș, nici fur, nici hulitor de Dumnezeu, nici turburător de popor. Și nici un fel de păcat ce s'ar putea numi, nici cea mai mică greșală, ce s'ar putea închipui nu a săvârșit. Și știți cine a fost acela? Eată, era Cristos. Și de ce au pedepsit jidovii pe Cristos? — Pentru-că pe sine fiului Dumnezeu s'a numit. — Dar' oare era aceasta un păcat? Au doară nu a dovedit el prin învățătura sa, prin faptele sale și prin sfîntenia vieții, că în adevăr era ceea-ce pe sine s'a numit, adică fiu al lui Dumnezeu? Nu au fost destule fariseilor: puterea cuvântului cu care grăi, mărturia bolnavilor pe cari i-a vindecat și mai pe sus de toate învierea morților, ca să-i fi crezut cumcă el este fiul lui Dumnezeu? Nu erau destule dovezi, cari mărturisiau despre nevinovăția lui? Ba, cu toții erau convinși despre aceasta și însuși Pilat trebui să-l desvinovățească zicând:

»Nevinovat sunt eu de sângele acestui drept«. (Mat. c. 27. v. 24.) Și cu toate acestea iubiților, Cristos trebui să moară moarte de ocară răstignit pe cruce. O, lume ticăloasă! O, judecători sătoși după sânge nevinovat! Nu voi răți a ști că prin osânda lui Cristos nu răstigniți păcatul, ci virtutea; nu răutatea ci sfîntenia; nu ați răstignit omul, ci pe Dumnezeu. — Dar acestea toate erau cunoscute judecătorilor nedrepti, însă rîința și patimile omenești, cari ținuseră sufletele acelor timpuri încătușate, nu voiau a-i lăsa să săvârșască binele. Astfel, eată! Cristos fu judecat și sentința s'a executat. El fu răstignit pe cruce ca un hulitor de Dumnezeu și turburător de popor, precum jidovii l-au acusat zicând: »pe acesta l-am aflat rezervând neamul nostru și oprind să nu dea dajde împăratului, zicându-se pe sine că este Cristos împărat« (Luca, c. 23 v. 2.) Aceasta fu mărturia evreilor prin care ei cerură moartea lui Cristos: »să se răstignească«. Eată cum trudește omul, ca prin întunerec să acopere lumina, cum voiește prin minciună a îngropa adevărul. Aici răutatea omenească se arăta în toată golătatea sa.

Dar' mărturisirea noastră a creștinilor pentru Cristos este alta. Pentru noi Cristos a fost lumina, care a luminat lumea cu învățătura sa. »Eu sunt lumina lumii, cel-ce vine după mine nu va umbla în întunerec, ci va avea lumina vieții.« (Ioan c. 7 v. 12.) Au poate cineva să ascundă lumina sub obroc? Sau ce-i mai folosește omului întunerecul, când soarele cereșc alungă întunerecul nopții spre a lumina calea vieții? Asemenea paserilor de noapte, numai făcătorii

*) Predică compusă anume pentru combaterea păcătoșilor, cari se lapedă de cruce.

rele, răpitorii nopții iubesc întunerecul, căci întunerecul este priincios crimelor și fărădelegilor. — De aceea iubesc pe Cristos de ceea ce a fost și este în adevăr. Mărturisirea noastră despre Cristos este ceea ce a apostolului Petru care zise: „Tu ești Cristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu”. (Mat. c. 16 v. 16.) Pe temeliea acestei mărturisiri a zidit Cristos biserica sa și în biserică e mântuirea noastră. Dar pentru întemeierea bisericii și întărirea ei eată, trebui Cristos să treacă prin suferința crucii, pe care își vărsă sângele său: „Eară acum intru Cristos Iisus, voi cari oare-ând erați departe, v'ați făcut aproape prin sângele lui Cristos”. (Efes. c. 2. v. 13.)

Așadar Cristos prin cruce ne-a adus mântuirea. Precum: „grăunțul de grâu de nu putrezește căzând în pământ, numai singur rămâne, eară de putrezește multă roadă aduce”, (Ioan, c. 12 v. 24) așa și Cristos dacă nu ar fi murit, nu ar fi trimis pe Duhul Sfânt și al morții sale: „Ci eu adevărul zic voauă, că mai bine este voauă ca să merg eu, că de nu voi merge, mângăitorul nu va veni la voi. Și viind acela va mustra lumea de păcat și de dreptate și de judecată”. (Ibid. c. 16. v. 7. 8.) Dar Mântuitorul Cristos ni arătă noauă calea prin care să ajungem la mântuire, precum zice în sfânta Evanghelie de astăzi: „Cela-ce vrea să vină după mine să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să vină după mine”. (Marc. c. 8. v. 34.) Și ce cere dela noi Mântuitorul în aceste cuvinte? Nimic altă decât ce el însuși a săvârșit prin cruce. Ală: mai întâiu să ne lăpădam de toate plăcerile lăpăști; să numai trăim poftelor și patimilor omenești; să ne lăpădam de voia stricată prin păcat, cea apleată numai spre cele pămentești și să supunem voia noastră voii lui Dumnezeu, precum Cristos a supus voia sa voii părintelui său, exprimată în cuvintele: „Părinte! de este cu putință, treacă dela mine paharul acesta, însă nu putem eu voește, ci precum tu v'oești”. (Luca, c. 22. v. 42.) Dar spre a urma lui Cristos nu e destul numai lăpădarea de sine, ci încă și ia crucea sa și a-i urma lui. Mai nainte ni zis, că crucea pe timpul lui Cristos însemna un război, prin care se chinuiau și se băjocuriu oamenii păcătoși. Eară Cristos cerând dela creștini să-și ia crucea sa a înțeles, că cel-ce voiește a-i urma lui, să se pregătească, să-și reculeagă toate puterile și să-și ia tot curagiul pentru a suferi prigonirile, băjocuriile, asupririle, sărăcia, batăile și chiar moartea pentru Cristos, și încă sub chipul cel mai cumplit pe cruce. Și în adevăr iubiților, ceea-ce a zis Cristos aci despre cruce s'a întâmplat tuturor celor-ce i-au urmat cu lăpădare de sine, precum însuși zisese apostolilor sei: „Nu este slugă mai mare decât Domnul său; de m'au urmat pe mine și pe voi vă vor goni”. (Ioan c. 15 v. 20.)

Dar vreți să știți iubiților, că fost-au între creștini de aceia, cari să-și fi urmat lui Cristos cu crucea suferințelor? O! câte suflete s'au fericit cu crucea lui Cristos! Ne asemănat de mare este numărul acestora, cumca ni arată istoria. Cred că este destul să aminti, cumca mai toți apostolii lui Cristos și cei mai mulți sfinți, pe cari biserica noastră îi sërbează, au îndurat suferințele crucii pentru legea lui Cristos. Unii au fost decapitați, între cari și apostolul Pavel. Petru apostolul a fost spânzurat pe cruce. Ceialalți apostoli afară de unul au murit de moarte silnică. Știți că archidiaconul Stefan a fost ucis cu petri. Sfantul Ignatie episcopul Antiochiei pe timpul împăraului Traian a fost aruncat flarelor sëlbatice cari l-au stăpânit. Sfantul Policarp a fost tăiat de sabie. Și ase-

menea acestora cei mai mulți, pe lângă sărăcie și neajunsuri, au suferit moarte mucenicească.

Mănecând de aci, înțelesul obiectului pe care se răstigniau păcătoșii, în crucea, obiectul Domnului Cristos, pentru creștin nu însemnă rușinea și băjocura de care judecătorii acelor timpuri împărțeau pe făcătorii de rele; ci însemnă patimile omului pentru Cristos. Și știm iubiților, că iudeii pe Iisus au vrut să-l băjocurească. Naintea lor și crucea și Cristos erau obiecte de băjocură. Nouă însă dacă „Cristos ne-a răscumpărat pe noi din blăstemul morții, făcându-se pentru noi blăstem, că scris este: „blăstemat este tot cel-ce se spânzură pe lemn.” (Gal. c. 3 v. 13.)

Dacă crucea a fost creștinilor mântuire, lui Cristos i-a fost preamărire, căci el cu privire la moartea sa, s'a rugat părintelui său astfel: „Părinte! venit-a ceasul preamărește pe fiul tău.” (Ioan c. 17 v. 1.) Și prin ce s'a preamărit Cristos? Prin moartea crucii. Dar oare știa Cristos dinainte, că pe cruce avea să moară? Fără îndolală. Cristos, cel-ce a fost Dzeu, știa toate tainele viitorului și a cunoscut inimile și rărunchii oamenilor. El știa că va fi judecat ca un făcător de rele și va fi pedepsit cu moarte și încă cu moarte de cruce. Pentru aceea zisese lui Peiru: „Au nu voi bea paharul care mi-a dat mie tatăl?” (Ib. c. 18 v. 11.) Acea, ce oamenilor li era ocară Cristos a schimbat în mântuire. Suferința crucii a fost și este focul curățitor pentru sufletele creștinilor; căci prin patima și suferința de bună voie, devine omul curățit de păcate și prăfuit; întocmai cum aurul în foc se lămuirește și ajunge a fi de preț. De aceea dela început și până astăzi în viața creștinilor, crucea a fost considerată de mijlocul mântuirii noastre. Pentru-că: dacă nu era cruce nu ar fi fost patimi; fără de patimi nu ar fi fost mântuire; ear Cristos însuși a ales crucea de cale a mântuirii.

Crucea — precum zice St. Ioan Crisostom — a stărpit mânia lui Dzeu asupra oamenilor, a lucrat împăcarea dintre om și Dzeu, a prefăcut pământul în cer, a unit oamenii cu îngerii, a dărmat tărnia morții, a surpat puterea diavolului, a stărpit puterea păcatului, a sădit fapta cea bună și a întemeiat bisericile. Crucea a nimicuit zăpădul celce era asupra noastră. (Colos. 2, 14.) Crucea ne-a dat cea mai puternică dovadă despre dragostea lui Dzeu: „Așa a iubit Dzeu lumea încât și pe unul născut fiul său l'a dat, ca celce crede în el să nu peară, ci să aibă viață vecinică. (Ioan c. 3. 16.)

Deci iubiților frați și fii, noi trebuie să urmăm Mântuitorului Cristos după porunca lui, nu numai îmbrăcând pe noi suferințele crucii, ci lipsă avem să onorăm însuși semnul crucii, obiectul acela, pe care s'a răstignit Cristos. Și datorim să facem aceasta cu atât mai vortos, încât firea noastră omenească este cu mult mai slabă astăzi, decât a creștinilor celor de demult. Nici credința noastră nu este atât de tare, ca a strămoșilor noștri, dar și împregiurările noastre și ispitele vieții sunt mai favoritoare pentru a-ne slăbi în credință. Și știți că apostolul drept zice, că: „fără de credință nu este cu putință a plăce lui Dzeu.” Pentru-că: unde nu este credință lipsesc faptele bune. Deci cel ce voește a purta crucea lui Cristos, suferințele lui, are lipsă să privească la semnul cel vortos al crucii, să-și aducă aminte de celce a pățimit pe cruce, ca să-și ia îndemn la purtarea suferințelor.

Foarte frumos ne îndeamnă St. Ioan Damascen la onorarea icoanelor, fiind-că acelea chiar pentru însăși firea omului sunt de lipsă. Dacă pentru venerarea icoanelor trebuie să recunoaștem un drept mare acestui sfânt părinte, cu cât mai vortos se pot aplica

cuvintele lui astăzi la venerarea crucii! Ascultați cuvântul lui: Fiind noi din materie compuși, din corp, la laturea spirituală ajungem prin simțuri. Cu urechia auzim vorbele și vederea trupească ne conduce la privirea sufletească. Icoana e un mijloc pentru natura noastră grosolană. „Mintea ori cât ar stărui nu poate să iasă din marginile materiei.“ Așa e iubiților mei. Omul e încungiurat de lume și știm din viață că omul cât de anevoie privește cu ochii trupești la lucrurile sufletești. Și este neîncungiurat de lipsă să avem înaintea noastră semne văzute, cari să ne aducă înaintea de lucrurile nevăzute. Deci sfânta cruce este lucrul cel văzut, care ni aduce aminte de legea lui Cristos, întocmai precum jidovii primiră prin Moise tablele legii, ca să le aducă aminte de Dzeu.

Dar, iubiților creștini! Însemnătatea zilei de azi cere dela noi să ne esaminăm pe noi înșine: oare cum prețuim și onorăm noi crucea lui Cristos? Oare ne sirguim noi a-ne încinge coapsele noastre cu această arma dătătoare de viață, ca să învingem greutățile, ce ne împedecă în urmarea lui Cristos? Sau voim a-ne lăpăda de ea, întocmai precum știu că ați auzit că ar fi unii ostași, cari se lăpădă de sabie și de pușcă, de armele împărătești?

Da, știu iubiților, că poporul nostru totdeauna a fost un popor evlavios, a ținut cu tărie la limba și la legea lui, la preoții lui, la cruce și icoane. De aceea și Dzeu părintele nostru ne-a ajutat de am trecut ca popor și biserică peste atâtea primejdii, și nici furtuna cea mai tare nu a putut culca la pământ arborele bisericii noastre, pentru că tari erau rădăcinile credinței fiilor săi. Lăudăm pe Dzeu cel atot puternic, că avem și azi creștini tot atât de buni și evlavioși, ca în trecut. Dar sunt, durere, mă și rușinez să spun, avem și creștini chiar din sinul nostru, cari au slăbit în credință, nu urmează sfaturilor maicii bisericii lor, care i-au născut sufletește în taina botezului și i-a crescut cu laptele creștinătății, ear acum se lăpădă de ea, căci ei precum desprețuesc toată sfințenia și toate lucrurile sfinte ale noastre, așa se lăpădă și de cruce. Cred că veți ști că este vorba de fiii cei retăciți cari fac rușine bisericii noastre desbinându-se sub nume de: pocăiți? Și ce zic pocăiții despre cruce? Tot aceea ce au zis și fariseii jidovești despre Cristos. Ei zic mai întâi cu crucea este chip cioplit și că este lucru de bățocură, cu care jidovii au batjocurit pe Cristos. Deci cum poate să fie sfântă.

O, retăcire fără de seamă! Mă ingrozesc a și cugeta la schimbarea firii lor. Cum i-făcu vicleanul diavol din oameni cu lege în oameni fără de lege. Câtă putere are diavolul asupra omului slab de credință! Și mă cutremur de viitorul ce-i așteapta, adevă: „perirea ta din tine israile.“ Rugați-vă fraților neîncetat să nu cădeți în cursele diavolului, că eată își caută soți din mijlocul vostru.

Precum v'am vorbit într'una din predicile trecute despre post, în alta despre preoție și y'am arătat, că acelea sunt dela Dzeu, tot așa acuma în contra retăciților, cari batjocuresc crucea lui Cristos, voiesc să vă arăt, că crucea este sfântă și că fără de ea nu ne putem mântui.

Pocăiții zic că crucea a fost rușine și bățocură pentru Cristos. Și oare pentru-ce a fost bățocură crucea? Au doară pentrucă era de lemn? Sau pentru forma ei? Nu! Nici pentru una, nici pentru alta. Ci păcătoșii, cari se răstigneau pe ea, faptele lor rușinoase au împrumutat rușine crucii. Întocmai precum hainele sdrențoase și necurate împrumută rușine cor-

pului, ce le îmbracă; și în tocmai precum necurătenia deșoșește vaza unei case. Dacă pe cruce nu se răstigneau păcătoșii, nici ea nu era lucru de rușine, ci era ca ori care alt lucru din lume.

Dar știți iubiților, că Cristos, care fu răstignit pe cruce, nu a fost păcătos, ci era sfântul lui Dzeu. Și dacă Cristos, ca sfânt și Dzeu a odihnit pe cruce, și-a versat sfântul său sânge pe ea și a murit spânzurat pe ea, oare puteți zice, cugetați bine, îndrăzniți a spune, că crucea să nu să fi sfințit de el. Sunt în lume lucruri, cari dacă vin în atingere cu alte corpuri îi-împrumută acelora însușirea lor. Întocmai precum sarea disolvată în apă, împrumută acesteia însușirea sa, că devine sărată; tocmai așa corpul lui Iisus cel sfânt, sāngerând și murind pe cruce o-a sfințit pe ea. Dar aduceți-vă aminte iubiților de muerea cea păcătoasă, care pătimea în boala sa de curgerea sângelui de 12 ani și fără să știe Iisus, ea s'a atins de poala hainei lui și s'a vindecat. Eară Iisus a simțit în acel moment puterea, care a eșit din sine. Oare ce a fost aceasta? întreb eu. Au nu prin atingere trecu puterea vindecării, lui Iisus la muerea cea bolnavă, ce se vindeca de boală? Dacă haina lui Iisus-avu atâtea putere, oare sângele lui — care în tot corpul reprezintă viața, — vērându-se pe cruce cu sfințenia adierii nu va fi sfințit crucea? Auzit-ați cred și de alte fapte alui Iisus, care cu atingerea mâinei le săvērși Iisus, precum vindecarea bolnavilor și învierea morților. Cred că veți aduceți aminte și de cântările frumoase dela Botezul Dlui, unde se vestește, că Cristos la botez intrând în apă, „a sfințit firea apelor.“ Mai am încă să vă spun un asemenea cas din legea veche. Când a chemat Dzeu pe Moise la darul prorociei, i-s'a arătat în muntele Horiv într'un rug arzând. Și apropiindu-se Moise să vadă minunea, ce-i grăește Dzeu: „Nu te apropia aici — zise Dzeu — desleagă încălțămintele din picioarele tale, că locul în care stai tu pământ sfânt este.“ (Eșire c. 3, v. 5.) Deci dacă în aceste cazuri Cristos Dzeu a împrumutat locurilor și obiectelor prin atingere sfințenia sa, oare numai crucea să nu fi rămas nesfințită de sângele său? Dar Cristos a sfințit crucea, că el de bună voie s'a supus patinii ei arătându-ne și prin faptă aceea ce ne-a spus prin cuvinte, că prin cruce ajungem la mântuire; căci altcum n'ici nu am pute înțelege cuvintele îndemnătoare de azi: „celce vrea să vină după mine să se lăpede de ar sinc, să-și ia crucea sa și să vină după mine.“

Dar pare că ași auzi vorbindu-se că crucea de azi de unde să fie sfântă? Au nu știți creștinilor, că crucile noastre de azi sunt sfințite prin preoții Eară preoții, oare nu tot cu puterea lui Cristos săvērșesc sfințirile prin darul Duhului sfânt moștenit dela apostoli? Altcum știți că numai lucrurile sfințite prin preoți au darul sfințeniei. Prin urmare, noi nu onorăm crucea păgână, ci crucea creștină.

Ca să vă convingeți despre sfințenia crucii de lipsă să vă aduc înainte o întâmplare din Istoria bisericii creștine. Istoria ni mărturisește, că 300 de ani dela Christos, biserică creștină a fost prigonită de împărății păgani. Vēzu însă Dzeu, că cupa suferințelor ce îndurară creștinii, fiii bisericii noastre, s'a umplut. Și fiind în părțile Europei de apus, Constantin cel mare împărat, acesta avu bătălie cu Maxentiu în Italia. Deci spre întărirea creștinilor, Dzeu arătă lui Constantin o minune. Anume: la amezai în lumina zilei vede pe cer semnul crucii, ear pe cruce scrise cuvintele: „În acest semn vei învinge.“ Eară noaptea la vis i-se arătă voia lui Dzeu și mai apriat, spunându-i, că: pe vērfurile steagurilor armatei să înfigă cru-

și va birui. Acestor vedenii urmând Constantin, se întărește armele lui și învinge pe Maxențiu. Cu puterea crucii în părțile răsăritului învinge pe Iuliu și Constantin devine domnitor peste o mare parte din Europa. De aci începând crucea devine obiectul cel mai onorat. Impăratul silește poporul să creștineze și el însuși împreună cu maica sa se botează și ei primesc creștinismul. Impărăteasa Elena caută crucea Dlui Cristos pe muntele Golgota și aflându-o o pune în biserică. Au nu se vede dară și de aici că crucea este Dzeu a onorat crucea.

Mai sunt unele vedenii iubiților, cari pentru semnătatea crucii nu le pot da uitării. Știți că în pomul vieții a susținut legătura omului cu Dzeu. Am căpătat poruncă să nu mănânce din pom, că să nu murim. Adam nu ține porunca și vine greu pedepșit și între altele scos din rai. Deci putem zice, că crucea a rănduit lemnul, pentru susținerea omului în legătura cu creatorul. Pentru lemn a intrat păcatul în lume. Și eată, vedem că în decursul timpului Dzeu a rănduit, ca earăși lemnul să mijlocească curățirea omului de păcat și împăcarea cu Dzeu, prin moartea lui Cristos pe cruce. Au nu ni-se pare nouă, creștinii evlavioși, aceasta coincidintă, ca o lucrare pre-luculată alui Dzeu, de care noi din bunăcredință nu putem lăpăda, nu-i ertat a-ne lăpăda, căci sfânt este pomul vieții care a susținut legea, sfântă era crucea, care a readus legea.

Atcum, creștinii când onoroază crucea, implinesc cel mai plăcut act de pietate față de Mântuitorul nostru Cristos. Noi păstrăm cu pietate toate lucrurile, cari ne aduc aminte de iubiiții nostri răposați, precum haine, cărți, icoane ș. a. pe cari privindu-le ni-se pare că vedem pe înșiși răposații nostri. Așadară numai crucea lui Cristos să n'o avem și să nu o privim, ca să ne mai aducă aminte de el? De aici însă nu urmează că crucea este alta, decât că cel-ce se lăpădă de crucea lui Cristos, de pomenirea lui să lăpădă. Și știți că tâlhăria prin pomenire ajunse în raiu, căci zisesse lui Cristos că răstignit: „pomeuește-mă Doamne, când vei veni să împărăția ta“. Noi trebuie să păstrăm crucea întru pomenirea lui Cristos, pentru-că din toate avuțiile de pe pământ, Cristos a avut numai crucea. Crucea este sembla, semnul nostru, ce ne arată că suntem creștini.

După acestea întreb iubiților: oare în fața atâtor răturii ce v'am înșirat, să se poată afla creștin adevărat și cu inimă binevoitoare, care ar putea zice, că crucea nu e sfântă, ci ocară pentru Cristos?

Cred însă și sunt convins, că între noi nu sunt rășmani de ai crucii. De aceea veniți azi să ne întărim sfinte și de viață făcătoarei cruci, pe care crucea noastră biserică ni-o pune azi înainte ca armă de întărire. Și atingând-o cu buzele voastre, întăriți-vă sufletul vostru, întru suportarea greutăților postului ce vă stă înainte: întocmai precum Moise prorocul prin rugămintă a primit dela Dumnezeu tărie pentru călătoria spre Canaan.

Nu uitați însă iubiților, nici pe un moment glasul celui-ce astăzi ne chiamă să-i urmăm, lăpădându-ne de poftele și plăcerile lumești și să îmbrăcăm haina rășințelor crucii lui, pentru mântuirea noastră. Dacă vă călea voastră veți obosei, ori veți împina ispite, cari să vă cerce credința și răbdarea noastră, priviți chipul crucii și vă aduceți aminte de Domnul Cristos, cel-ce a pățimit pe ea și vă veți întări ear' mângăiețea va umplea sufletul vostru.

Și vă sfătuesc fraților! arătați-vă credința prin răptele voastre. Țineți cu tărie așezemintele sfinte

noastre biserici și încungiurați peeretici, căci altcum vătămăți sfințenia postului. Puneți întru inimile voastre cuvintele apostolului Pavel, care zice: „Nu vă înjugați în alt jug cu cei necredincioși, că ce împărțesire are dreptatea cu fărădelegea, s'au ce împreunare are lumina cu întunerecul“? (Cor. II. c. 6. v. 14.)

Iubiților Creștini! Sfantul Ioan evangelistul a zis: „Tot cel-ce calcă porunca și nu rămâne întru învățătura lui Cristos, nu are pe Dumnezeu; ear cel-ce rămâne întru învățătura lui Cristos, acela și pe tatăl și pe fiul are“. (Ioan III. sob. c. 1. v.) Eară eu pe urma evangelistului vă zic, că: cum puteți rămânea în ceea-ce nu primiți. Deci după-ce ați ascultat învățătura de azi, vă rog să și primiți învățătura, care am binevestit vouă, că în aceasta v'am descoperit voia lui Dumnezeu; și rămâneți întru ea, ca să aveți pe Dumnezeu. Dar' ați înțeles, că voia lui este, ca să onorăm crucea lui Cristos, purtând patimile lui cele de pe cruce în trupul nostru și semnul cel văzut al crucii pe trupul nostru. Nici o casă să nu fie fără de chipul crucii; căci ce altă ne poate aduce aminte de datorințele noastre către Cristos, decât crucea lui. Și cu care alt esemplu cugetați să creșteți din pruncii voștri creștini buni și oameni de omenie, dacă nu cu esemplul crucii? Nici un creștin să nu fie, care să nu se însemne cu semnul sfinte cruci. În rugăciunile voastre de dimineața, de amăzi și de seara, precum și la toate întreprinderile voastre începeți și sfârșiți cu semnul crucii, ca să nu arătați ca jidovii, că vă rușinați de Cristos. De aceea, cel-ce nu ascultă binevestirea aceasta, dovedește că a intrat în numărul păcătoșilor precum zice apostolul: „Eară de este acoperită bunăvestirea noastră, întru cei păcătoși este acoperită.“ (Cor. II. c. 4. v. 3.) Ear de veți urma învățăturii mele dovedeți în faptă, ceea-ce astăzi spuneti cu cuvinte, când vă închinați lemnului crucii zicând: „Crucei tale ne închinăm stăpâne și sfântă învierea ta o mărim“. Nu întârziati deci creștinilor! Vedeți că ziua Domnului se apropie! Îndoiiți-vă credința voastră spre calea, ce vă așteaptă! Aci e vremea, luați oleu destul candelelor voastre, ca să puteți intra la ospetul mirelui. Înarmați-vă cu semnul legii lui Cristos, care este crucea și plecați către sərbarea sfinte învieri, pe care să o ajungeți în pace și cu sănătate din inimă vă doresc! Amin.

Bărăteaz, în 23 Februarie 1908.

Nicolau Crișmaru,
paroch.

CRONICA.

* *Protopopul Vêrșetului.* Consistorul din Caransebeș a întărit pe d-l Terfaloga protopop în Vêrșet.

* *Pentru capela română din Paris.* Archimandritul Chezarie Ștefano, sub-directorul seminarului Central din București, a fost numit pe ziua de 1 Martie, superior al Capelei române din Paris, în locul economului George Georgescu ales archiereu.

Archimandritul Ștefano va pleca Mercuri la Paris.

* *O faptă de mare valoare culturală.* Academia Română a împărțit până acum, din fondul Ioan Fêtu, un număr de 82.413 cărți în valoare totală de 43.632 lei pe la 1865 școale din 18 județe ale țării.

Afară de aceasta, Academia Română a mai cumpărat și împărțit gratis cărți didactice pe la elevii săraci din afară de Regat, în sumă de 8700 lei.

Această faptă de mare valoare culturală face onoare Academiei noastre, căci prin răspunderea cărței și prin întemeierea bibliotecilor pe la sate, lumina culturii se va face de sigur.

În fața cărței, și numai a cărței pierе întunerecul și răsare soarele binecuvântat al Luminei; în potriua cărței nici o forță în lume, nimic nu poate.

Cartea este mântuirea omenirii pe pământ.

Să trăească dar' Academia Română.

* **Darea de pământ după grădinele învățătorilor.** Direcția financiară reg. ung. din Cluj, în un caz de analog a enunțat, că pentru $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină, ce se află în folosința învățătorului, fiindcă aceasta nu slugește pentru instruirea elevilor în ale economiei, darea și aruncul comunal trebuie să-l plătească învățătorul.

* **Membrii Academiei române** se vor întruni la 7 Aprilie la adunarea generală anuală. Cu această ocaziune se vor alege trei membri: unul în secțiunea științifică în locul lui Nic. Crețulescu, decedat și doi în secțiunea istorică în locul lui Urechia și Maniu. Candidații pentru secțiunea istorică sunt domnii: Dr. N. Iorga, Dr. Onciul și Dr. Ioan Mihalyi de Apșa, ear pentru secția științifică: Dr. Ioan Cantacuzino.

† **Necrolog.** Bravul și harnicul preot **Florian Popoviciu** din comuna Sabolciu, (Bihor) a răposat în 27/II a. e. în vîrstă abia de 46 ani și 23 ani ai preoției împărtășit fiind cu Sfintele Taine.

Serviciul funebrel l-au îndeplinit preoții T. Pap (Lugoj), I. Popoviciu (Luncșoara), P. Lascu (Balaia), I. Lăpuștean (M.-Tileagd), T. Farau (Sacadat), A. Teaha (Ineu) și învățătorii din jur P. Cipou, A. Popoviciu, Igna, Crainic, Antonescu, ș. a. La mormîntul răposatului a predicat M. O. Domn Teodor Pap, preot în Lugojul-inferior, storcînd lacrimi din ochii tuturor celor prezenți. Îl deplînge pe răposatul fiica sa Nina, măritată Boțoc, fiul seu Ioan prep. c. IV. Arad, Nicolae, Emilian, și Valerie Soerul Bochis, inv. pens. în Oradea-mare, ginerele I. Boțoc, inv. în Beznea, frați, surori și neamurile toate, cum și întreaga sa comună unde 23 de ani a funcționat ca preot bun și păstor.

Fie-î țîrîna ușoară și memoria binecuvîntată.

— I. B.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroch Vasile Suciu din F. Batar, protopresbiteratul Tîncea comitatul Bihor, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecesau „Biserica și Școala“.

Dotățiunea preoțească consta din următoarele: 1. Cvarțir liber foarte acomodat cu edificii laterale, cu un intravilan de 975□; 2. Una cromptiște estravilană; 3. Pământ arător 15 jug. 1386/1600; 4. $16\frac{1}{2}$ compețiunța în imășul comun; 5. Una vica (.0 litri) de cucuruz sfărmat dela fiecare casă, numărul caselor 300. 6. Cinci ouă de găină dela fiecare casă titulo molitvă; 7. Stolele îndatinate.

Toate aceste la olaltă de Înaltul guvern sunt estimate la suma de 784 cor. 78 fileri.

Alegîndul capelan după moartea veteranului paroch devine paroch.

Cvarțirul și cromptiștea conform ordinațiunei Ven. Consistor oradan de datul 18 Februarie (3 Martie) 1902 Nr. 135 fără nici o restricțiune în vieața parochului Vasile Suciu rămîne în esclusiva folosința a dînsului, celelalte venite toate va avea alesul capelan a le

împărți egal cu veteranul paroch, ear' de cvarțir se va îngriji pe spesele proprii.

Toate sarcinile publice le solvește preotul respective capelanul.

Dela recurenți se cere pe lângă cvalificațiunea prescrisă în §-ul 15 lit. a., a Reg. pentru parochii, să se presinte în vre-o Duminecă ori sêrbătoare în sfînta biserică din loc cu observarea §-ului 18 din acelaș Reg. spre a-și arêta desteritatea pastorală și rituală, ear' la recurs să se aclude și atestat de conduită; recursele sunt a se trimite P. O. Domn protopresbiter subscris în Mèhkerék. u. p. Kôtegyán.

Ziua alegerei se defige pe 17/30 Aprilie 1902.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, ppresbiter.

—□—

În urma decisiunei Venerabilului Consistor gr. ort. din Arad Nr. 561/902 pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroch Ambrosiu Popescu din Zăbalț, protopresbiteratul Lipovei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Dotățiunea se compune din folosința sesiunei parochiale, grădina parochială, birul și ștolele usuale precum și întregirea dotățiunei preoțești din vistieria statului, după cvalificațiunea alesului.

Din dotățiunea de sus capelanul ales se va bucura de jumătate. Contribuția erarială după pământurile parochiale o vor solvi usufructorii.

Pentru dotățiunea de sus alegîndu-l capelan va avea a conduce oficiul și a împlini toate serviciile și funcțiunile obvenide în parochie.

Parochia fiind de elasa III. dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrisă în regulamentul pentru parochii.

Recurenții sunt avisați, a-și trimite recursele adresate comitetului parochial concernent și ajustat conform prescriselor regulamentului pentru parochii subsemnatului protopop în Lipova (Lippa) până la termenul su-indicat precum și conform §-ului 18 din regulamentul să se prezenteze în Sfînta biserică din Zăbalț în vre-o Duminecă o-i sêrbătoare spre a-și arêta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopop

—□—

Conform conclusului Ven. Consistor. gr. or. din Oradea-mare din 28 Decemvrie 1901 Nr. 2205 pentru îndeplinirea parochiei Cusiș se escrie concurs nou cu termen până la 9/22 Martie a. c.

Emolumentele sunt: a) pământ parochial de jugere și două cemetarii, contribuția o plătește comuna; b) dela 145 numere de case câte o zi de lucr sau 1 coroană; c) stolele îndatinate; d) întregirea dotățiunei dela stat 405 cor. 66 fil. pe viitor 605 cor. 66 fil. și e) relut de cortel 80 coroane.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile însoțite cu documentele recerute subsemnatului protopop în Beiuș până la termenul defișt.

Cusiș, la 9/22 Februarie 1902.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine: VASILIE PAP, protop. Vașcoara

—□—